

**Др. Панче Караѓозов-
Скопје СМУГС:**

**Проектна задача по латински
Тема: Културата во Рим**

**Професор:
Ивица Весов**

**Изработила:
Мила Тодоровска
I-2 ф.л.т**

Скопје, 2017

Римска култура

- **Римската култура** евалуирала во текот на речиси 1200 годишната историја на таа цивилизација. Терминот се однесува на културата на Римската Република, а подоцна и на Римската Империја која ја опфаќала територијата на Мароко и долината на реката Еуфрат. Животот во стариот Рим се развивал околку самиот град, неговите познати седум ридови, монументални градби како на пример „Колосеумот, Форумот на Трајан и Пантеон“. Градот исто така располага и со голем број на театри, училишта, таверни, ресторани, бањи и слично. На целата територија која била под римска контрола, станбената архитектура се движела од скромни куќи до огромни вили, во самиот град постоеле и царски резиденции како на пример „Домот Палатин“ од каде што потекнува и зборот „палата“. Мнозинството население живее во центарот на градот, во одредени станбени блокови.

Мозаици што го одликуваат Стар Рим...

- Осумдесет проценти од населението на Рим живееле на села и населени места со помалку од 10.000 жители. Земјопоседниците обично живееле во градовите, додека нивните фарми биле раководени од нивните работници. Меѓутоа состојбата на руралните робови била значително полоша за разлика од оние кои работеле за богатите аристократски семејства. Со цел да постигнат подобра работна продуктивност, земјопоседниците ги ослободувале своите робови и тие продолжувале да работат за плата. Таквата рурална средина продолжува да предизвикува миграција на луѓето во урбаните центри но се до почетокот на 2 век, кога високата стапка на урбаното население започнала да се намалува. Почнувајќи од средината на 2 век п.н.е. во секој аспект на културата на повисоките класи, грчката култура имала се поголема моќ и без разлика на ефектите на културата на конзервативните моралисти. За време на владеењето на Октавијан Август, робовите во културните грчки домаќинства ги подучувале младите римјани, а некогаш и девојките, голем број на готвачи, фризери, секретари и лекари мигрирале од Источна Грција. Римската кујна која е зачувана во книгите се смета дека е грчка, додека римските писатели го прифатиле латинскиот за образовен грчки стил. Меѓутоа во законите и во владеењето, Рим не претрпел никакви измени.

Социјална структура....

- Центарот на раната социјалната култура, кој датира уште од времето на земјоделските градови, претставувало семејството во крвно сродство. Најстариот маж во семејството претставувал апсолутен владетел во семејството, владетел на својата жена, неговите деца, сопругите на неговите деца, внуците, робовите (како и ослободените робови кои работеле за плата) целосно располагаал со нивната слобода и волја дури во некои случаи одлучувал и за нивната смрт. Законите во Рим ги признавале само патријархалните семејства и правните субјекти. Ропството и робовите претставувале дел од општествениот поредок. Робовите најчесто биле затвореници од војните. Постоел пазар на робови каде што нивните стопани ги продавале и купувале. Римските закони не биле целосно усогласени во врска со статусот на робовите, освен тоа дека тие се сметале како и секој друг подвижен имот. Многу робови биле ослободувани од своите стопани заради добро завршената работа, а некои пак од нив ако заштеделе одредена сума на пари би можеле сами да ја откупат својата слобода. Генерално малтертирањето и убивањето на рабовите било забрането со закон, но сепак суровоста на газдите и натаму продолжувала.

Семејството во Римското општество....

- Животот во античките римски градови пред се сè одвивал во центарот на Рим, во централните бизнис области, каде што поголемиот дел Римјани оделе за продажба, купување, трговија, банкарство како и за учество и посетување на свечености и церемонии. Ова било место каде што говорниците најчесто јавно го искажувале своето мислење и давале поддршка за секое посебно прашање за нивни или нечиј друг интерес. Пред изгрејсонце децата оделе на училиште или пак таторите доаѓале во нивите домови. Постарите лица станувале рано се облекувале, доручкувале околу 11 часот и преспивале попладне, а приквечер оделе до центарот на прошетка. Одењето во јавна бања барем еднаш неделно било навика кај поголемиот дел на населнието.

Животот на богатото население.....

- Постеле најразлични видови на отворени и затворени забави за Римајните кои биле бесплатни низ целиот Рим. Во зависност од природата на настаните ти биле одржувани преку ден, попладне или доцна навечер. Огромна толпа на луѓе се собирле во „Колесеумот“ да ги гледаат борбите со гладијатори, борби помеѓу мажите или пак борби помеѓу луѓе и диви животни.
- Животот во селата бил поразличен, но сепак доста интересен, со голем број на локални фестивали и друштвени настани. Фармите биле раководени од менаџерите, но сопствениците на фармите и на наедвижниот имот одреден дел во годината доаѓале на својот имот за одмор и рекреација, уживајќи во раскошот на природата и сонцето, ловот риболовот и јавањето. Од друга страна пак работата на рабовите се повеќе се зголемувала, со подолги работни часови, седум дена во неделата со цел остварување на комфорт и богатство на нивните господари. Состојбата на земјопоседниците се повеќе се подобрувала со трошење на своите пари на економски и социјални интеракции на селските пазари. Додека денот на рабовите завршувал со оброк или остатоци од храна од попладнето или претходниот ден.

Јазик и образование....

- Древниот јазик во стариот Рим бил латинскиот. Латинскиот јазик како синтетички јазик се потпира на зборовниот ред, што значи пренесување преку систем на прилози од кои произлегуваат зборовите. Латинското писмо е изведено од старото италијанско писмо, кое пак е изведено до грчкото писмо.
- Преживеаната латинска книжевност се состои од класични латински елементи, високо стилизиран и полиран јазик од 1 век п.н.е. но јазикот кој всушност се користел како говорен јазик во Римското Царство бил „вулгарниот латински“ кој значително се разликувал од класичниот во граматиката, лексиката и евентуално во изговорот. Исто така иако латинскиот јазик се сметал како пишан јазик во Рим, грчкиот јазик се зборувал од високо образованата елита, бидејќи поголемиот дел на литературата која ја изучувале Римјаните била напишана на грчки јазик. Во источната половина на Римското царство кое подоцна прераснало во Византија, грчкиот јазик бил главен јазик останат уште од времето на Александар Македонски, додека латинскиот го зборувале само римските администратори и војниците. А подоцна грчкиот јазик во целост го заменил латинскиот во Источната Римска Империја

- Образованието во поформална смисла започнало некаде околу 200 година п.н.е. Образованието за децата започнувало на шест годишна возраст и во периодот од шест до седум години од децата се очекувало да ги научат основите на читањето, пишувањето и броењето. На возраст од 12 години тие учеле Латински и Грчки, граматика и литература како и подготовки за ораторство. Ораторството го сметале за практика која треба да се научи и добрите оратори заслужувале почит, а станување на еден ефективен оратор била една од главните цели на образованието и учењето. Сиромашните деца неможеле да одат на училиште. Во некои случаи услугите на талантираните робови биле користени за спроведување на образованието.

„Иако во Римското царство постоеле околу 100 школи за гладијатори, речиси сите се срушени или на нивните темели се подигнати нови градби“

